

Carina Ann Meyn

Edward Hallett Carr – en kompleks realist¹

Edward Hallett Carr er blevet kaldt alt fra realist til utopist til slet og ret „farlig“. Denne artikel giver en bedre forståelse af, hvorfor et centralt pejlemærke i disciplinen international politik bliver beskrevet på så mange – tilsyneladende – modsætningsfyldte måder. I stedet for at tage udgangspunkt i en realistisk eller en utopisk læsning af Carrs værker bidrager denne artikel med en tredje læsning af Carrs teori, der samtænker „den realistiske Carr“ og „den utopiske Carr“. Det overordnede argument i artiklen er, at for at kunne finde mening og sammenhæng i Carrs politiske teori, må man nødvendigvis samtænke Carrs realisme og utopisme med hans underliggende radikalisme.

Edward Hallett Carr er et centralt pejlemærke inden for disciplinen International Politik (IP), men når man læser hans værker, undres man. Selvom hans teori slet ikke stemmer overens med, hvad der traditionelt forbindes med realisme, benævnes han nemlig som en af de store forfattere inden for denne retning (Gilpin, 1984: 291).

Det interessante er, at der i den teoretiske litteratur kan identificeres to store konkurrerende fortællinger om Carr. Den ene tager udgangspunkt i den klassisk realistiske Carr og ignorerer dermed de dele af hans forfatterskab, der står i skærende kontrast til den traditionelle skabelon for realisme, som vi alle kender den fra grundbogslitteraturen i IP (se fx Gilpin, 1984). Forståelsen inden for denne første tilgang er, at Carr går fra at være „rask“ klassisk realist i *The Twenty Years' Crisis* (1939) til at være „syg“ utopist med udgivelsen af *Conditions of Peace* i 1942. Dette er ikke en tilfredsstillende læsning af Carrs bidrag til IP-litteraturen, idet man herved kun ser på de indledende kapitler af *The Twenty Years' Crisis*, når Carrs teori skal forklares og fortolkes.

Den anden store fortælling om Carr, som er forankret i den nyere kontekstualistiske forskning, beskæftiger sig især med den utopiske Carr, den revolutionære Carr og den funktionalistiske Carr. Denne læsning er overlegen i forhold til den traditionelle læsning af Carrs bidrag, idet den udfordrer den herskende myte og forestilling om, at Carr tegnede et „realistisk“ alternativ til liberale „utopiske“ tænkere (Wilson, 1998; 2000a; Dunne, 2000; Sylvest, 2004; 2005). Inden for denne retning fremhæves det således, at Carr i sin egen samtid blev anset for at være utopist, og hvad der er værre, en farlig og amoralsk defaitist (Woolf, 1933; Angell, 1938).

Carrs teoretiske status er altså et omdiskuteret spørgsmål, der netop nu er

specielt relevant af tre grunde. For det første er der sket et afgørende brud med den „klassiske“ forståelse af realismen. Især Brian C. Schmidts revision af realismens disciplinære historie har banet vejen for en ny og kritisk opfattelse af realismen (Schmidt, 1998). I stedet for at tolke fortidens teoretiske bidrag gennem nutidens briller og fremstille realismen som en lang episk tradition, anser Schmidt (1998) og Molloy (2006) det for metodisk langt mere holdbart at sætte de teoretiske bidrag tilbage i deres egen historiske kontekst og i stedet anskue dem som værende bevidste talehandlinger afgrænset i tid og rum (Skinner, 1969; Bell, 2002). For det andet har de nyere historiografiske og kontekstualistiske tilgange til studiet af international politik medført en omfattende udvikling i Carr-forskningen (Jones, 1998; Haslam, 1999; Cox, 1999; Wilson, 2000a). Den tredje og væsentligste grund til, at det er interessant at tage spørgsmålet om Carrs teoretiske status op til overvejelse, er imidlertid, at der imellem de to overordnede læsninger af Carrs bidrag stadig udestår ét ganske væsentligt spørgsmål: Hvorfor kalder vi overhovedet Carr for realist? Artiklen her har til formål at diskutere, hvorvidt Carr overhovedet kan kaldes realist, når hans teori ikke stemmer overens med, hvad der traditionelt forbindes med denne kategori. Som alternativ til både en traditionel realistisk læsning og en nyere utopisk læsning af Carrs teori bydes ind med en læsning af Carr, som i stedet ser ham som en kompleks og multifacetteret teoretiker, der spiller skak med sine læsers virkelighedsopfattelse. Artiklens hovedargument er, at vi kun kan få mening og sammenhæng i Carrs teoretiske værk, hvis vi læser hans opfordring til realisme sammen med hans kendte radikale og marxistiske sympatier (Jones, 1998; Haslam, 1999; Cox, 1999; Wilson, 2000b; Rich, 2000).

I artiklens første afsnit sammenlignes Carrs teori med den klassiske idealtipe for realisme. Herefter undersøges i artiklens andet afsnit Carrs anklage om utopisme. Spørgsmålet er, om det virkelig var tilfældet, at de liberale internationalister i mellemkrigstiden ikke var optaget af spørgsmålet om magt. I artiklens tredje og afsluttende afsnit foreslås en ny læsning af Carrs teoretiske bidrag. I denne læsning ses både Carrs utopisme og hans opfordring til realisme som en funktion af hans underliggende radikalisme, og påstanden er, at Carr ikke i nogen enkel forstand kan kaldes for hverken realist eller utopist. Carr er i stedet en kompleks realist. Han gør nemlig klart rede for, at verden ikke kan fremstilles i neutrale termer (Carr, 1939: 2-10), og han opfatter virkeligheden som en processuel og dermed som en påvirkelig størrelse (Carr, 1939: 66-67).

Realistiske Carr?

Ifølge Robert Gilpin (1984: 291) er der tre store forfattere inden for realismen: Thukydides, Machiavelli og Carr. En sådan konstatering giver indtryk

af, at realismen er en lang historisk tradition, der kan ledes helt tilbage til klassisk tid. Ifølge Brian C. Schmidt (1998) er det imidlertid ganske problematisk at læse fortidige bidrag med nutidens briller på. I Schmidts optik har Thukydides og Machiavellis værker været et indlæg og en vurdering af deres *egen* samtid og ikke af vores. Dermed anklager Schmidt den brede IP-litteratur for at tolke klassiske bidrag i retrospektive termer og for at *konstruere* ideen om, at realismen er en årtusinde gammel tradition.

Hvis ikke det giver mening at anskue realismen som en historisk tradition, kunne det måske være mere frugtbart at behandle realismen som et analytisk paradigme? I den forbindelse argumenterer Jackson og Sørensen (2003: 68) for, at realismen kan defineres ved følgende kendetegn:

1. Et pessimistisk syn på menneskenaturen
2. En opfattelse af, at international politik er konfliktfuldt, dvs. at internationale konflikter i sidste ende afgøres ved krig
3. En høj prioritering af national sikkerhed og statens overlevelse
4. En fundamental skepsis for, at der kan opnås positive fremskridt i international politik

Problemet ved denne definition er, at et centralt realistisk pejlemærke som Carr slet ikke lever op til sit eget ry som værende en realistisk tænkter. For det første er der ingen negative referencer til menneskenaturen i Carrs forståelse. For det andet er det heller ikke Carrs ærinde at gøre opmærksom på, at krig er en uundgåelig størrelse i international politik. Tværtimod er værket *The Twenty Years' Crisis* et eksplicit forsøg på at gøre de herskende eliter opmærksomme på det fornuftige i at forhandle sig frem til en løsning med det revisionistiske Tyskland (Carr, 1939). For det tredje var Carr slet ikke optaget af nationalstatens overlevelse. Allerede i *The Twenty Years' Crisis* vurderede Carr, at sejrherrene fra Første Verdenskrig „tabte freden“, fordi de applicerede et forældet princip om national selvbestemmelse på en praktisk virkelighed, der fordrede, at de politiske enheder blev større frem for mindre (Carr, 1939: 230). Hvis realismen endelig skulle være lig med en fundamental skepsis over for, at positiv forandring er mulig i international politik, falder Carr endnu en gang uden for kategorien. Carrs værker indeholder nemlig ganske mange konkrete skitser og forslag til, hvordan man ville kunne opnå kvalitative fremskridt frem for krig (Carr 1939: 208-223; 1942).

Som den ovenstående eksemplificering illustrerer, er det ikke nødvendigvis hensigtsmæssigt at definere realismen som et teoretisk paradigme, der holdes sammen af et sæt af positive antagelser om den internationale politiks beskaffenhed. Derfor tager denne artikel afsæt i en mere minimalistisk forståelse af realismen: Realismen anskues som en *tilgang* til studiet af international politik,

der for det første tager afsæt i en realistisk ontologi, dvs. i en forståelse af, at verden er virkelig, og for det andet arbejder ud fra en epistemologisk antagelse om, at virkeligheden består af årsag og virkning. Det særlige ved realismen som tilgang til studiet af international politik ses i det forhold, at den i sin teoribygning benytter sig strategisk og instrumentelt af begreberne „realisme“ over for „utopisme/idealisme“.

Utopiske liberale?

Med Carrs egne ord havde *The Twenty Years' Crisis* til formål at udstille mellemkrigstidens manglende fokus på det centrale spørgsmål om magt i international politik (Carr, 1939: vii). Et andet og mere strategisk formål med bogen var, at den skulle påvirke et ganske særligt publikum: de policy-skabende eliter i Storbritannien (Jones, 1998). Disse to formål spiller sammen i brugen af begrebet „utopisme“. Når Carr fremfører sin anklage om utopisme, refererer begrebet således ikke kun til en manglende forståelse for magt (Carr, 1939: vii). Det refererer også til, hvad der i en tænkt situation ville være en ideel politik (Wilson, 2000a). Med anklagen „utopisme“ kritiserer Carr således den eksisterende tænkning dels for at tro, at man kan eliminere magtspørgsmålet fra international politik, dels for ikke at tage fænomenet magt alvorligt i international politik. Carrs måde at definere begrebet utopisme må derfor siges at være ganske tvetydig. Utopisme refererer til alt fra (1) abstrakte ideer til (2) institutioner og (3) konkrete personer. På det abstrakte plan forbindes utopisme med et manglende fokus på spørgsmålet om magt, hvorimod begrebet på det institutionelle niveau refererer til det urealistiske i, at man skulle kunne overkomme magtspørgsmålet i de herskende institutionelle strukturer. Endelig refererer utopisme på personniveauet til en række liberale internationalister – praktikere og teoretikere, som angiveligt skulle have ignoreret magt som et centralt element i international politik og i stedet have sat deres lid til en naturlig interesseharmonier mellem individer og nationer. Artiklens argument er, at Carrs brug af utopismebegrebet langt fra er tilfældig.

Utopismen dekonstrueret

Ved at lade utopisme være udtryk for, at man (1) ikke tager magt alvorligt i international politik, og samtidig lade utopisme referere til (2) liberale internationalister, er det mit argument, at Carr i *The Twenty Years' Crisis* (1939) havde til hensigt at få læseren til at foretage den logiske slutning, at (3) liberale internationalister ikke tager fænomenet magt alvorligt. Ikke alene lykkedes det Carr at give indtryk af, at liberale internationalister ikke tog fænomenet magt alvorligt, det lykkedes ham også at skabe indtryk af, at de liberale teoretikere sad fast i en forældet ide om, at det liberale demokrati og en fri markedsøkonomi af sig selv ville sørge for god orden og harmoni i den internatio-

nale sfære. Det lykkes blandt andet ved, at Carr i *The Twenty Years' Crisis* kun refererer til de liberale internationalisters værker fra før Første Verdenskrig, hvor troen på fremskridt og udvikling var på sit højeste. Havde Carr valgt at forholde sig til sine liberale *samtidige* (Woolf, 1933; Angell, 1938), havde det været anderledes svært at opretholde anklagen om, at de liberale internationalister skulle have ignoreret magt og sat al deres lid til eksistensen af en naturlig og endogen interesseharmonie. En af Carrs udskældte „utopister“ gjorde sig eksempelvis i 1938 følgende betragtninger om, hvorvidt man skulle indlade sig på forhandlinger med det revisionistiske Tyskland til gengæld for fred:

„It is often argued: 'To get peace satisfy legitimate grievance.' But there is one legitimate grievance which nations regard as more vital, more imperative, than all the rest put together – namely, lack of security ... Are we prepared to do today what we were not prepared to do in 1914, namely see another state in Europe so predominant that we are at its absolute mercy, compelled to do its bidding, surrender territory or what not, because we are simply unable to resist?“ (Angell, 1938: 141-142).

Norman Angell mente ikke, man burde tillade, at en stat (Tyskland) blev for dominant, og argumenterede derfor imod at løse den internationale krise i 1930'erne ved at forhandle med Hitler og lade ham diktere Storbritanniens sikkerhedspolitiske linje. Til forskel fra Carr anså han forhandlinger med Tyskland som værende til skade for Storbritanniens magtposition på både kort og langt sigt. Herudover fremhæver Angell i sit svar på Carrs *Twenty Years' Crisis*, at den liberale internationalisme ikke indebærer en tro på naturlig interesseharmonie mellem stater. Folkeforbundet var netop blevet oprettet, *fordi* man ikke længere troede på *laissez faire* i relationer mellem stater (Wilson, 2000a: 175).

Når Carr anklagede de liberale internationalister for ikke at forholde sig kritisk til den institutionelle orden og for i stedet at sætte deres lid til, at de liberale institutioner *sui generis* sørgede for harmonie og fred, er det på samme måde en karikeret gengivelse af virkeligheden. Det var de liberale internationalisters klare overbevisning, at man med fornuft kunne *reformere* de internationale institutioner og på den måde sikre en institutionel orden, der på lidt længere sigt ikke underminerede freden (Woolf, 1933; Angell, 1938; Sylvest, 2004; 2005; Rich, 2000).

Faktisk er det værd at bemærke, at de liberale internationalister, der satte dagsordenen i mellemkrigstiden, anså sig selv for at tilbyde en mere realistisk og virkningsfuld internationalisme end den, der havde præget den britiske liberale forståelse af international politik siden slutningen af det 19. århundrede (Sylvest, 2005). Ved kun meget overfladisk at forholde sig til sine liberale samtidige og ved at sidestille dem med „naive“ forgængere hopper Carr over, hvor

gærdet er lavest. I *The Twenty Years' Crisis* adresserer han således en tænkt kategori ved navn „utopisme“ frem for Angells hårde overvejelser om magt og langsigtet sikkerhed. Derfor kalder den nyere historiografisk funderede forskning (Wilson, 1998) ideen om, at Carrs bidrag udgjorde det „realistiske“ alternativ til en usofistikeret og naiv liberalisme, for „myten om den første store debat“ (Wilson, 1998: 1).

Det paradoksale er, at hvis man sammenligner Carrs position med de liberale internationalisters, fremstår Carrs udlægning af virkeligheden klart som den mest utopiske (Woolf, 1933; Angell, 1938; Dunne, 2000; Wilson, 2000a; Sylvest, 2004; 2005). Allerede ved udgivelsen af *The Twenty Years' Crisis* i 1939 forekom det således håbløst naivt at opfordre til forhandlinger med det revisionistiske Tyskland. Den fallerede München-aftale fra 1938 havde allerede inden bogens udgivelse dementeret værdien af den af Carr foreslåede forhandlingslinje over for Hitler. Beslutningen om at ofre Sudetenland til gengæld for fred havde ikke forhindret Hitlers videre indtog i det øvrige Tjekkosllovakiet og i Polen i 1938 og 1939. Af denne grund blev Carr i sin egen samtid anset for at være en farlig og amoralsk defaitist (Wilson, 2000a).

Realisme og utopisme – den trojanske hest i Carrs politiske teori

Med konklusionen om, at liberale internationalister ikke kan siges at have været uopmærksomme på spørgsmålet om magt i international politik, må vi nødvendigvis stille spørgsmålet, hvad der så egentlig er på spil i Carrs anvendelse af det centrale begrebspar realisme over for utopisme. Carr refererer til realisme som noget positivt (det praktiske, det pragmatisk og det fornuftige) og som noget negativt (det deterministiske, det uambitøse og det sterile). På samme måde bruger han begreberne idealisme og utopisme. Utopismen refererer i negativ forstand til det verdensfjerne, det misforståede og det naive og i en positiv forstand til kreativitet og til den ideelle politiske orden.

Begrebsparret er på den måde at sammenligne med en Trojansk hest, som Carr ganske snedigt ruller ind i sine læsers bevidsthed med det formål at nedkæmpe en eventuel opposition indefra: Ved at skitsere en række forskellige alternativer og herefter vurdere dem ud fra en værdimæssig skala bestående af *dårlig, god* og *ideel* forsøgte Carr at lede sine læsere frem til at acceptere forslaget om, at internationale aftaler og institutioner måtte forlades til fordel for direkte forhandlinger med det revisionistiske Tyskland (Carr, 1939). Carrs politiske teori er således mere et sprogligt værdilandskab med indbygget GPS-system, end det er et neutralt bud på, hvordan virkeligheden skal analyseres. Som Tim Dunne (2000) og Peter Wilson (1998) udtrykker det, er Carrs distinktion mellem utopisme og realisme et retorisk våben.

Hvis de centrale kategorier utopisme og realisme ikke er neutrale begreber, og hvis „utopisterne“ i virkeligheden slet ikke ignorerede magt, hvorfor kalder

vi så stadig Carr for realist? Artiklens påstand er, at vi kun fortsat kan hævde, at Carr er realist, hvis vi forstår hans realisme som værende funderet i en særlig *radikal* kritik af den liberale ideologi og samfundsorden.

Komplekst realistiske Carr

Frem for i nogen enkel forstand at kalde Carr for enten realist eller utopist er denne artikels argument, at det giver langt mere mening at kalde Carr en kompleks realist. For det første tager Carrs værker som sagt afsæt i en realistisk ontologi og i en epistemologisk antagelse om, at virkeligheden består af årsag og virkning. At Carr må kaldes *kompleks* realist begrundes mere konkret i tre forhold. For det første i Carrs eksplicitte konklusion om, at virkeligheden ikke kan beskrives i neutrale termer (Carr, 1939: 2-10). For det andet i det forhold, at Carr ser og tolker den politiske virkelighed i dynamiske termer (Carr, 1939: 66-67). Endelig for det tredje i det forhold, at Carrs realisme er en strategisk formuleret og dermed kontingent størrelse. Således fremgår det af en væsentlig, men lidet bemærket konstatering, at Carrs teori ifølge ham selv ikke kunne kritiseres for at være falsk, kun for ikke at have været tilstrækkelig virkningsfuld (Carr, 1939: 4). Ifølge Carr selv kunne hans *realisme* først blive til *reality* i det øjeblik, de britiske policy-skabende eliter lod sig overbevise om fornuften i den foreslåede analyse.

Teleologiske Carr

Som det fremgår af følgende citat, er det Carrs forståelse, at realisme forstået som objektiv og værdifri beskrivelse af virkeligheden slet ikke lader sig gøre, fordi effektiv politisk tænkning omfatter værdimæssige afvejsninger: „Consistent realism excludes four things which seem to be essential ingredients of all effective political thinking: a finite goal, an emotional appeal, a right of moral judgment and a ground for action“ (Carr, 1939: 89).

For Carr er al politisk tænkning i sig selv en form for politisk handling. Samfundsvidenskab er ikke kun læren om, „hvad er“. Det er også læren om, hvad der burde være (Carr, 1939: 5). Med andre ord gør Carr det klart, at det teleologiske og normative sigte i en given samfundsvidenskabelig analyse altid vil kunne diskuteres. Formål og analyse kan ikke skilles ad (Carr, 1939: 2).

Processuelle Carr – realismen er en åbenbaring

Et centralt element i Carrs komplekse verdensbillede er hans opfattelse af historien, virkeligheden og politikken som dynamiske størrelser. Det forhold, at al meningsfyldt politisk tænkning indebærer en antagelse om, i hvilken retning udviklingen går eller burde gå (Carr, 1939: 5), betyder samtidig, at den samfundsvidenskabelige analyse finder sted midt i mellem to meningshorisonter – den aktuelle over for den potentielle. Indimellem disse to definerer Carr den

gode analyse som værende den, der kommer tættest på kritisk at analysere de nutidige samfundsforhold i forhold til, hvad der er i vente i fremtiden (Carr, 1961). Dermed bliver „realisme“ sidestillet med en åbenbaring, som samfundsforskeren foretager for sit publikum. Det særligt komplekse ved Carrs teori er altså, at begrebet *reality* forstås som værende lig med *bele* den historiske virkelighed, hvorimod kategorien *realisme* forstås som værende den intellektuelle bestræbelse, hvorved virkelighedens love gøres til forståelige størrelser. „[R]eality is thus identified with the whole course of historical evolution, whose laws it is the business of the philosopher to investigate and reveal“ (Carr, 1939: 66-67).

Realismen er med andre ord et analytisk produkt, som udledes ved at stille virkeligheden op som en ligning bestående af tre led og kun én ubekendt – fremtiden. Hvis man forestiller sig, at fortiden er lig A, nutiden lig B og fremtiden lig C, er det Carrs anklage, at liberalismen er utopisk, fordi den netop sætter fremtiden C lig med nutiden B (Carr, 1961: 152). Carr selv sætter fremskridtet i centrum for sin positive politiske teori og anlægger allerede i *The Twenty Years' Crisis* forståelsen, at historien bevæger sig i en decideret post-liberal retning. Som det fremgår af nedenstående citat er det netop Carrs pointe, at den internationale krise ikke er et udtryk for en fejlslagen implementering af liberale principper; den er snarere eksemplet på, at liberalismens kerneantagelser ikke er eviggyldige kilder til fortsat fred og stabilitet.

The breakdown of the nineteen-thirties was too overwhelming to be explained merely in terms of individual action or inaction. Its downfall involved the bankruptcy of the postulates on which it was based. The foundations of nineteenth-century belief are themselves under suspicion. It may not be that men stupidly or wickedly failed to apply the right principles, but that the principles themselves were false or inapplicable (Carr, 1939: 40).

Med liberalismen under mistanke og med målsætningen om at kurere international politik for dens indbyggede patologiske træk (Carr, 1939: 3) bliver det derfor afgørende at undersøge, hvilket afsæt Carr havde for formuleringen af sin positive vision for fremtiden.

At tænke baglæns og argumentere forlæns

Carrs realisme er en svært forståelig størrelse – ikke mindst fordi den er resultatet af et komplekst fremsat argument. Med hjælp fra dialektikken og det centrale begrebspar realisme over for utopisme forsøger Carr på ganske sofistikeret vis henholdsvis at dekonstruere og rekonstruere læserens syn på international politik (Jones, 1998). Ved at koble den liberale politikopfattelse med begrebet utopisme og en materialistisk politikopfattelse af magt med begrebet realisme, forsøger Carr at lede sine læsere i retning af det, han selv mener, er

en mere realistisk forståelse af international politik. I denne sammenhæng fremhæver Carr netop, at formål og analyse ikke kan skilles ad: „Purpose, which should logically follow from analysis, is required to give it both its initial impulse and its direction“ (Carr, 1939: 2).

Sagt på en anden måde er også Carrs realisme udledt ved at tænke baglæns fra et givet formål. Den her anlagte tolkning er, at Carr tænker baglæns fra en tese, som er specifikt radikal, og argumenterer forlæns i positive politiske termer for en ny og bedre tilgang til international politik. Med denne forståelse bliver Carrs realisme derfor at sidestille med et ideologisk projekt, fordi den deskriptive analyse og det præskriptive sigte hænger uløseligt sammen (Carr, 1939: 2), og fordi værdien af den præskriptive målsætning ifølge Carr ikke falder bort, selvom udviklingen måtte bevæge sig i en anden retning (Carr, 1939: 4).

Radikale Carr

Carr fremsætter i *The Twenty Years' Crisis* den tanke, at så snart et ideal institutionaliseres, ophører det med eksistere. Det, som træder i stedet for idealet ved dets institutionalisering, er selvisk egeninteresse (Carr, 1939: 94). I tråd med dette argument vurderede Carr, at den liberale verdensorden ikke længere var at betragte som et ideal; den var snarere at betragte som en institutionalisering af de stærke nationers interesser.

Carrs primære anklage mod liberalismen var således, at den havde mistet sit oprindelige emancipatoriske potentiale og dermed også sin berettigelse, fordi den tog afsæt i en *statisk* opfattelse af politikens centrale kategorier (Carr, 1939: 75). Fra at have været en ideologi med en progressiv revolutionær kant og fra at have faciliteret en positiv udvikling, var liberalismen med dens negativt definerede kernebegreber ifølge Carr begyndt at hæmme snarere end at understøtte den videre udvikling af det internationale samfund. Den var blevet til en konservativ frem for en frigørende faktor (Carr, 1961: 152). For Carr var det derfor en indlysende selvfølgelighed, at løsningen på den internationale krise gik via et brud med den liberale forestillingsverden til en radikal nyfortolkning af begreberne magt, moral og retfærdighed (Carr, 1939: 95-240; 1942; 1961). En del af problemet med liberalismen var, at den ikke havde forstået og defineret disse begreber som værende under evig forandring og revision. Ifølge Carr var det første skridt i retning af en mere „realistisk“ politikopfattelse at nå til en bedre forståelse af politikens indbyggede kontingens (Carr, 1939; 1942). Med relativismen som våben havde Carr altså til hensigt at udstille det ufrugtbare i at diskutere politik med reference til absolutte standarder (Carr, 1939: 75). Problemet var, at man med absolutte tolkninger af politikens centrale kategorier ikke kunne nå til en tilfredsstillende forståelse af, hvad der var den underliggende drivkraft i international politik.

Drivkraften i international politik

For Carr var der grundlæggende to ting, som drev den internationale politik fremad. Den ene var den indbyggede ulighed mellem de politiske enheder og de ændrede magtstrukturer mellem *the haves* over for *the have-nots* (Carr, 1939: 105, 221-223). Det andet var, at internationale forhold var drevet frem af en reciprocitetslogik, som var stærkt knyttet til muligheden for at løse op for væsentlige distributive spørgsmål gennem forhandlinger. Aktørerne med størst gavn af den politiske status quo kunne ifølge Carr kun opretholde denne orden ved at give væsentlige indrømmelser til dem, som havde mindst gavn af den (Carr, 1939: 169). Carrs ærinde med *The Twenty Years' Crisis* var således at gøre opmærksom på, at man ved at ofre sine egne snævre interesser kunne opnå noget mere værdifuldt på langt sigt, nemlig fredelig forandring frem for krig (Carr, 1939: 208-223). Det at gøre harmoniseringen af interesser til et politisk mål var for Carr væsensforskelligt fra utopismens antagelse om, at en naturlig interesseharmonie eksisterede (Carr, 1939: 51). I Carrs optik var det utopisk at tro, at man kunne opretholde en fredelig orden med en stigende ulighed og utilfredshed mellem nationer, fordi disse modsætninger betød en evig trussel om krig (Carr, 1942: 256).

Med konklusionen om, at fred var et biprodukt af forbedrede vilkår for det enkelte individ og for den enkelte nation, var løsningen i Carrs øjne at anlægge en radikal nyfortolkning af demokratiets kernebegreber (Carr, 1942: xxiii). Vejen ud af den internationale krise krævede dermed en samtænkning af politikken og økonomien, som er nogle af de vigtigste faktorer for den generelle tilfredshed i et samfund (Carr, 1942). Som det fremgår af nedenstående citat, foreslog Carr en ny orden, hvor fællesinteressen ville komme før egeninteressen, og hvor den sociale kohæsjon ville komme før de basale frihedsrettigheder.

The new faith, reversing the nineteenth-century trend, will lay more stress on obligations than on rights ... The most serious danger confronting society at this time is that individualism, masquerading in the guise of the rights of man, may be carried to a point fatal to social cohesion (Carr, 1942: 121-122).

At de største trusler mod den kommende orden skulle være individualisme og individuelle frihedsrettigheder, giver i sig selv anledning til en vis bekymring om, hvad implikationerne af Carrs teori egentlig kan siges at være. Man får en distinkt fornemmelse af, at Carrs radikale realisme potentielt bliver til et autoritært projekt frem for en emanciperende orden. Selv siger han, at den nye organisering af politikken må tage den klassiske debat om frihed over for autoritet op på ny og søge at opnå en ny syntese mellem de to (Carr, 1939: 123). Hvad der er væsentligt mere opsigtsvækkende, er imidlertid Carrs planer med

individerne i samfundet: „The primary function of reason is no longer to understand objective laws governing the behavior of man in society, but rather to reshape society, and the individuals who compose it, by conscious action“ (Carr, 1961: 137). Som det fremgår af citatet, er Carrs mål altså ikke kun at ændre på samfundsstrukturene, det er også at omforme individerne i samfundet. Carrs radikale vision for fremtiden synes derved at ende i en form for *social engineering*, der strider mod den oprindelige emancipatoriske målsætning i Carrs positive projekt.

På samme måde giver Carrs målsætning om at finde et nyt moralsk fundament for den internationale orden også anledning til kritik. Ved at sidestille moral med pacifisme og magt med anarkisme forsøger Carr at fremsætte argumentet om, at magt og moral må balanceres i forhold til hinanden inden for rammen af politik (Carr, 1939: 100). Det er i denne sammenhæng værd at påpege, at den logiske modsætning til pacifisme ikke er anarkisme, men derimod, ganske enkelt, aktivisme. De fleste vil mene, at aktivisme ikke nødvendigvis behøver at være en dårlig ting, idet det indebærer en konkret stillingtagen i forhold til en ide om det gode eller det rette. Parallelt hermed kan man indvende, at magt heller ikke er den logiske modsætning til moral. Det er nærmere mangel på moral eller værdimæssig relativisme. Modstillingen af pacifisme over for anarkisme og magt over for moral synes derved at være konstrueret til lejligheden med det formål at få læseren til at acceptere den af Carr fremlagte relativistiske tilgang til international politik. Netop det forhold, at Carr ikke ville anerkende nogen fast ide om det rigtige eller det moralske, gjorde i Morgenthau's optik Carr til et offer for sin egen relativisme. Som det fremgår af nedenstående citat, mente Morgenthau (1948: 134), at manglen på et uafhængigt pejlemærke at vurdere politikken op imod gjorde Carr til en *utopian of power*, en Machiavelli uden *Virtù*.

Mr. Carr, philosophically so ill equipped, has no transcendent point of view from which to survey the political scene and to appraise the phenomenon of power. Thus the political moralist transforms himself into a utopian of power. Whoever holds the seeming superiority of power becomes of necessity the repository of superior morality as well. Power thus corrupts not only the actor on the political scene, but even the observer, unfortified by a transcendent standard of ethics (Morgenthau, 1948: 134)

Hvorfor har kært barn mange navne?

En forklaring på, hvorfor så mange gennem tiden har defineret Carr som værende klassisk realist, kunne være, at Carr i *The Twenty Years' Crisis* tager afsæt i en tildækket tese. Han lægger ikke ud med spektakulært at proklamere, at det post-liberale samfund er nært forestående, og at de kendte liberale samfundsstrukturer blot er en mellemstation på vej til en socialistisk planøkonomi, hvor

fællesinteressen vil komme før egeninteressen, og hvor rationaliteten vil komme før alt andet. Han indleder i stedet *The Twenty Years' Crisis* med en dedikation „To the makers of the coming peace“ og strukturerer sit argument på en sådan måde, at han smigrer de konservative eliter, som stod for Storbritanniens udenrigspolitiske linje på tværs af hele første halvdel af bogen (Jones, 1998). Den konservative læser vil derfor ikke med det samme opdage, at han er ved at blive lokket i en fælde, fordi Carrs argument næsten udelukkende centrerer sig omkring, hvad der kan lade sig gøre, uden først at gøre det klart, hvad der er ønskværdigt eller forventeligt.

Konklusion

Denne artikel har stillet spørgsmålet, hvorfor Carr overhovedet kaldes realist, når hans teori slet ikke stemmer overens med, hvad der traditionelt forbindes med denne kategori (Jackson og Sørensen, 2003: 68), og når Carr end ikke har været *mere* optaget af spørgsmålet om magt end sine liberale samtidige (Wilson, 1998; 2000a; Dunne, 2000; Sylvest, 2004; 2005).

Med afsæt i Carrs konklusion om, at formål og analyse ikke kan skilles ad, har det været denne artikels pointe, at såvel realismen som utopismen i Carrs argument er en funktion af Carrs underliggende radikalisme. Derfor kan man ikke i nogen enkel forstand kalde Carr for enten realist eller utopist. Carr er i stedet en kompleks realist. Realist af den simple grund, at hans analyser tager afsæt i en realistisk ontologi, dvs. i en forståelse af, at verden er virkelig, og i en epistemologisk antagelse om, at virkeligheden består af årsag og virkning (Carr, 1939: 6, 65; 1942; 1945; 1961). Kompleks, fordi Carr netop understreger, at neutral og værdifri beskrivelse af virkeligheden slet ikke lader sig gøre (Carr, 1939: 89), og fordi det for Carr er givet, at enhver analyse altid vil indeholde en eller anden – transcendent – ide om, hvad det er, der driver udviklingen fremad (Carr, 1939:65-67, 90; 1942; 1945; 1961).

Det interessante ved Carrs teoretiske bidrag er derfor, at realismen beskrives som en *metode*, der gør virkeligheden til en forståelig størrelse. Forstået på den måde er realismen en konceptuel filtreringsmekanisme, som kan bringes i anvendelse på forskellig vis alt afhængig af samfundsforskerens varierende formål. I lidt bredere termer må konklusionen derfor være den, at når man ikke kan pille ideologien ud af den samfundsvidenskabelige analyse, må man i mødet med en ny teori som minimum søge at afdække følgende spørgsmål: Hvem beskriver virkeligheden, hvordan beskrives virkeligheden, og hvad er formålet med det fremsatte? Den underliggende forståelse i denne artikel er, at realismen er en ganske særlig artikulation af international politik, der implicit søger at sætte rammen for individets mulige kognition. Alene af den grund er det afgørende for disciplinen International Politik at stille sig kritisk og spørgende over for den antagede sandhedsværdi og normative appel af alt, der kalder sig „realistisk“.

Noter

1. Jeg skylder en stor tak til Casper Sylvest, Camilla Holmgaard Schmidt, Flemming Kordt Hansen, Lotte Bøgh Andersen og Politicas anonyme bedømmelsespanel for hjælpsomme kommentarer til artiklen.

Litteratur

- Angell, Norman (1938). *Problems of Peace*. Freeport, New York: Geneva Institute of International Relations. Books for Libraries Press.
- Bell, Duncan (2002). „Language, Legitimacy and the Project of Critique“, *Alternatives*, Vol. 27, pp. 327-350.
- Carr, Edward Hallett (1939). *The Twenty Years' Crisis – An Introduction to the Study of International Relations*, London: Macmillan & Co. Ltd. 2nd Edition, 1958.
- Carr, Edward Hallett (1942). *Conditions of Peace*, London: Macmillan & Co. Ltd.
- Carr, Edward Hallett (1945). *Nationalism and After*, London: Macmillan & Co. Ltd.
- Carr, Edward Hallett (1961). *What is History?*, London: Penguin Books Ltd.
- Cox, Michael (1999). „Will the Real E. H. Carr Please Stand Up?“, *International Affairs*, Vol. 75, No. 3, pp. 643-653.
- Dunne, Tim (2000). „Theories as Weapons: E. H. Carr and International Relations“, in Michael Cox (ed.), *E. H. Carr – A Critical Appraisal*, London: Palgrave Macmillan.
- Gilpin, Robert (1984). „The Richness of the Tradition of Political Realism“, *International Organization*, Vol. 38, pp. 287-304.
- Haslam, Jonathan (1999). *The Vices of Integrity: E. H. Carr, 1892-1982*, London: Verso.
- Jackson, Robert and Georg Sørensen (2003). *International Relations – Theories and Approaches*, Oxford: Oxford University Press.
- Jones, Charles (1998). *E.H. Carr and International Relations – A Duty to Lie*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Molloy, Seán (2006). *The Hidden History of Realism – A Genealogy of Power Politics*, New York: Palgrave MacMillan.
- Morgenthau, Hans J. (1948). „The Political Science of E. H. Carr“, *World Politics*, Vol. 1, No. 1, pp. 127-134.
- Rich, Paul (2000). „E. H. Carr and the Quest for Moral Revolution in International Relations“, Michael Cox (ed.), *E. H. Carr – A Critical Appraisal*, London: Palgrave Macmillan.
- Schmidt, Brian C. (1998). *The Political Discourse of Anarchy – A Disciplinary History of International Relations*, New York: State University of New York Press.
- Skinner, Quentin (1969). „Meaning and Understanding in the History of Ideas“, *History and Theory*, Vol. 8, pp. 3-53.
- Sylvest, Casper (2004). „Interwar Internationalism, The British Labour Party and the Historiography of International Relations“, *International Studies Quarterly*, Vol. 48, pp. 409-432.
- Sylvest, Casper (2005). „Continuity and change in British liberal internationalism, c. 1900-1930“, *Review of International Studies*, Vol. 31, pp. 263-283.
- Wilson, Peter (1998). „The Myth of the ‘First Great Debate’“, *Review of International Studies*, No. 24, pp. 1-17.
- Wilson, Peter (2000a). „Carr and his Early Critics: Responses to the Twenty Years Crisis, 1939-46“, in Michael Cox (ed.), *E. H. Carr – A Critical Appraisal*, London: Palgrave Macmillan.

- Wilson, Peter (2000b). *E. H. Carr: The Revolutionist's Realist*, First Press. Internet-ressource på <http://www.theglobalsite.ac.uk/press/012wilson.htm> (sidst konsulteret 28.04.07).
- Woolf, Leonard (ed.) (1933 [1973]). *Intelligent Man's Way to Prevent War*, New York and London: Garland Publishing, Inc.